

סוגיות במס' ברכות שיעור 6 – שנים מקרא ואחד תרגום

אריה ליבוביץ

ברכות דף ח. "אמר רב אמרי" עד דף ט: "במעלי יומי דכפורי"

א. באיזה לשון יוצא ידי חובתו? (וענין זה תלוי על המטרה של התרגום, אם הוא להבין או גם לפרש המקרא)

עיין תוספות ב' דעות אם יוצא ללועזים בלעז דכל המטרה הוא שעמי הארץ יבינו או דילמא יש ענין מיוחד לקרות מתרגום שיש בו גם פירוש (וראיה מרי' יוסף במגילה), ועיין ברא"ש סימן ת' שיש דעה שפירוש רש"י גם כן יוצא בו ועיין דברי חמודות אות מב בשם הסמ"ג שרש"י מועיל יותר מתרגום. ועיין בטור שפירוש רש"י מועיל אף דשאר לשונות אינם מועילים. ועיין בית יוסף סימן רפה שירא שמים יקרא תרגום וגם פרוש רש"י. ובשו"ע סעיף ב' פסק כן. ועיין משנ"ב ס"ק ו' שמבאר המעלות בכל אחד ואחד. ועיין באור הלכה שכתב דסוף דבר אין שום מעלה בתרגום יותר מרש"י. ולענין אם יוצא בקריאת שאר תרגומים עיין שו"ת שית יצחק סימן קנו ומה שהביא ראה מתוס' דף ח:

ב. מה לעשות במילים שאין להם תרגום?

הגמרא אמר דקורא שמו"ת אפילו עטרת ודיבון, פרש"י שהם מילים שאין בהם תרגום שצריך לקרותם ג' פעמים, וכן פסק הרמב"ם הלכות תפילה פרק יג הלכה כה בהדיא. תוספות והרא"ש חולקים על זה דהא אי"כ הו"ל לגמרא להביא "ראובן ושמעון" שאין להם אפילו תרגום ירושלמי, אלא כוונת הגמרא שכל מלה שיש בה שום תרגום צריך לקרות אותה תרגום, אבל אם אין תרגום כלל רק קוראים אותה ב' פעמים. ועיין תר"י דאפשר שדי כשיאמר אותם ב' פעמים ואפשר שצריך לומר אותם ג' פעמים. ובטור או"ת סימן רפ"ה מעיר דמנהג העולם להחמיר כשיטת רש"י לקרות "ראובן ושמעון" ג' פעמים. ואם קורא עם רש"י כתב המשנ"ב ס"ק ה' שיש לקרות הני פסוקים שאין עליהם פירוש רש"י ג' פעמים.

ג. איך לקרותו (כל פסוק ופסוק או כל פרשה ופרשה).

עיין דברי חמודות אות מא שהביא ב' דעות אם קוראין כל פרשה ופרשה או כל פסוק ופסוק והביא ראה מלשון זכר "שנים ואחד" ולא "שתים ואחת" דקאי על כל פסוק ופסוק. ועיין מבוא לספר אמת ליעקב על התורה שיש לו דעה שלישית בזה ועושה פשרה ביניהם שפעם הראשון קורא כל הפרשה ובפעם השני קורא כל פסוק ופסוק עם תרגום. ועיין משנ"ב ס"ק ב' שהביא בשם הרדב"ז דיש מקדקים לקרותו מתוך התורה עצמה ולא מתוך חומש.

עיין משנה ברורה ס"ק ו' שיש מדקדקין שלא להפסיק בשמו"ת ויפה הדבר והוא טוב מאד, ועיין שער הציון שם שהביא דפשוט שאין להפסיק בין פסוק לפסוק אלא אפילו בין פרשה לפרשה אין ראוי להפסיק. משמע מהפוסקים שצריך לקרותו עם גוון הטעמים דכתב הבית יוסף דאם יודע הטעמים בעל פה ראוי לקרותו מספר תורה, וגם כתב המשנ"ב ס"ק ז' שהחידוש דמלמד תינוקות יוצא שמו"ת במה שמלמד להם, הוא דלא היה קורא עם הטעמים.

ד. זמן קריאתה

עיין תוספות ד"ה ישלים דמתחיל ממנחה, ועיין שם ב' דעות אם צריך לגמור קודם אכילה בשבת. ועיין תר"י דף ד: ד"ה לעולם שצריך לגמור קודם קריאת התורה בשבת וצריך להתחילו בתוך אותו שבועה. ועיין בטור או"ת סימן רפה שצריך להתחיל דוקא מיום ראשון מאחר שמתחילים בציבור במנחה. ועיין שם בב"י שכתב דכ"כ תוספות והרא"ש, וצ"ע קצת שתוספות ורא"ש משמע שמתחיל אף מן המנחה. (ועיין משנ"ב ס"ק ז' שמה שכתבו הפוסקים "מיום ראשון" לאו דוקא דודאי יכול לקרותה מן המנחה ולמעלה) וע"ע בטור שבדיעבד קורין עד המנחה, אבל אחר המנחה כבר עבר זמנה (ומשמע מדבריו ששוב אין להשלים), ובב"י כתב עליו שיש לו עד יום רביעי, והביא רבינו שמחה שיכול להשלימה עד שמיני עצרת. ועיין דרכי משה אות ב' שיש מדקדקים לגמור קוגם לכניסה בבית הכנסת בשבת. ועיין בבית יוסף שם שיש מדקדקים רק להתחילה בערב שבת. ובשו"ע סעיף ד' הביא כמה שיטות מתי להשלים. ועיין משנ"ב ס"ק ח שלחתכלה לקרותה כולה בערב שבת, אבל יש לסמוך לקרותו מוקדם בשבוע. ועיין באור הלכה ד"ה קודם שיאכל שלחתחילה טוב לגמור קודם שבת וע"ע במפניני הרב עמ' פד-פה שעיקר זמנה רק בשבת. ועיין באור הלכה ד"ה ישלים אחר אכילה שלמ"ד דצריך לגמור קודם הסעודה, היינו רק משום חשש שלא ישלים מתוך טרדתו בסעודה.

נמצא ד' שיטות בזמן התחלתה וה' שיטות בזמן סיומה - התחלתה: שבת במנחה, יום ראשון, ערב שבת, שבת עצמה לכתחילה. סיומה: קודם התפילה בשבת בבקר, קודם אכילה בשבת, קודם המנחה, ובדיעבד בבית יוסף הביא דהוא עד יום רביעי, ובשם רבינו שמחה שיכול להשלימה עד שמיני עצרת.

סוגיות במס' ברכות שיעור 6 – שנים מקרא ואחד תרגום

ועיין בית יוסף בשם אור זרוע שהיו קוראים בשעת קריאת התורה שהוא עוסק באותו ענין. ואפשר שזה תלוי על טעם של שנים מקרא אם הוא משום זכר לתורגמן כדאי לקרותו בשעת קריאת התורה, אבל אם הוא להרגילו לקריאת התורה נכון שיגמרנו קודם קריאת התורה.

ה. מה חייב לקרות.

פסק השו"ע שאין לקרות קריאות של יום טוב אבל יש נוהגים לקרות הפטרה, וכתב המשנ"ב טעם הדבר דאין צריך לקרות של יום טוב דהא כבר השלים פרשיותיו ובבית הכנסת השייך קורא, אבל הפטרה כדאי לו להכין אולי יקראו אותו למפטיר.

ו. למה קוראין שנים מקרא ואחד תרגום?

כתוב בדברי חמודות שהוא זכר לקריאת התורה עם המתורגמן שיש שנים קוראים ואחד מתרגם. ומשמע בתוספות וברא"ש דהוא כדי שידעו ויכירו הפרשה של שבוע. עיין בית יוסף בשם ראב"ן שרק צריך להשלים עם הציבור אם גר במקום שאין בו מנין ואינו שומע מהשי"ץ אבל אם שומע מהשי"ץ אין צריך להשלים פרשיותיו, ומשמע מדבריו שהוא מדין קריאה עם הציבור כמו תפילה בשעה שהצבור מתפללין בו. ודחה הבית יוסף דעה זו מהלכה. ובב"י הביא עוד נפק"מ בטעם הדבר אם צריך לקרות פרשיות של יום טוב דאם הוא להרגיל בקריאת הצבור צריך לקרותו אבל אם הוא רק לזכר התורגמן או לידע החומש אפשר דלא צריך לכך, וכן עמא דבר. ועיין בשו"ת אגרו"מ או"ת ח"ה סימן יז שכתב דחוב זה חל על כל אחד ואחד ואפילו לת"ח, ובענין זה עדיף מקריאת שמע.

נמצא כמה נפק"מ בטעם שמו"ת:

א' - אם צריך לקרות כל פסוק ופסוק עם התרגום או כל פרשה ופרשה עם התרגום

ב' - אם צריך להשלים קודם קריאת התורה

ג' - אם יכול לקיים בשעת קריאת התורה – עיין משנ"ב ס"ק ב' ובאה"ל ד"ה בשעת קה"ת

ד' - אם צריך דוקא תרגום או די בפירוש אחר

ה' - אם צריך לקרות בשל יום טוב

ו' - עיין בצל החכמה ח"א סימן י' בענין בן ארץ ישראל שנמצא בחוץ לארץ ולהיפך – ואפשר דתלוי על ענין זה

ז' - עיין משנה הלכות ח"ו סימן ס' בענין נשים בשנים מקרא ואחד תרגום

ח - אם צריך לקרות בניגון הטעמים – עיין משנ"ב ס"ק יז

ט - אם צריך לקרות הפטרה – עיין משנ"ב ס"ק יט

י' - אם ראוי לנהוג לקרות עליה ראשונה של פרשה הבאה – עיין שית יצחק סימן קנג.

ז מהות התרגום. עיין שיעורי הרב סימן מד והערה 123 שם באריכות

ח מעוניין – עיין שו"ת שיח יצחק סימן פב לענין שמוא"ת בפרשת התוכחה כנגד אחר

1 - תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ח עמוד א

אמר רב הונא בר יהודה אמר רבי אמי: לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הצבור שנים מקרא ואחד ואפילו: +במדבר ל"ב+ עטרות ודיבן, שכל המשלים פרשיותיו עם הצבור מאריכין לו ימיו ושנותיו. רב ביבי בר אב"י סבר לאשלומינהו לפרשייתא דכולא שתא במעלי יומא דכפורי.

2 - תוספות מסכת ברכות דף ח עמוד א

שנים מקרא ואחד תרגום - יש מפרשים והוא הדין ללועזות בלע"ז שלהן הוי כמו תרגום שמפרש לפעמים. כי כמו שהתרגום מפרש לע"ה כך הם מבינים מתוך הלע"ז. ולא נהירא שהרי התרגום מפרש במה שאין לתלמוד מן העברי כדאשכחן בכמה דוכתי דאמר רב יוסף (מגילה ד' ג.) אלמלא תרגומא דהאי קרא לא ידענא מאי קאמר ע"כ אין לומר בשום לשון פעם שלישית כי אם בלשון תרגום.

3 - תוספות מסכת ברכות דף ח עמוד ב

א"י
א"ת
גמגג א"ת

א"ת
א"ת
א"ת
א"ת

סוגיות במס' ברכות שיעור 6 – שנים מקרא ואחד תרגום

ואפילו עטרות ודיבון וכו' - פי' רש"י אפי' עטרות ודיבון שאין בו תרגום שצריך לקרותו שלשה פעמים בעברי. וקשה אמאי נקט עטרות ודיבון שיש לו מ"מ תרגום ירושלמי. היה לו לומר ראובן ושמעון או פסוקא אחרינא שאין בו תרגום כלל. ויש לומר משום הכי נקט עטרות ודיבון אף על גב שאין בו תרגום ידוע אלא תרגום ירושלמי וצריך לקרות ג' פעמים העברי מ"מ יותר טוב לקרות פעם שלישית בתרגום.

4 - רא"ש מסכת ברכות פרק א סימן ח

ח אמר רב הונא בריה דרב יהודה אמר רבי מנחם א"ר אמי אר"י לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הצבור שנים מקרא ואחד תרגום. [דף ח ע"ב] ואפי' עטרות ודיבון. וכל המשלים פרשיותיו עם הצבור מאריכין לו ימיו ושנותיו. אפילו עטרות ודיבון פרש"י שאין בו תרגום. וקשה דהוה מצי למימר אפילו ראובן ושמעון וכיוצא בהן ונראה דנקט עטרות ודיבון לפי שיש ספרים שכתוב בהן תרגום וגם בירושלמי הוא מתורגם. להך פירושא הא דנקט עטרות ודיבון אף על פי שאין צורך כל כך בתרגום. אבל ראובן ושמעון וכיוצא בהם אין צריך לקרות שלש פעמים. מכל מקום נהגו להחמיר כפירש"י. י"מ דה"ה לכל הלועזות לעז שלהן הוי כמו התרגום. כי התרגום הוא בשביל עמי הארץ שאינם יודעים לשון הקודש ואם כן ה"ה לעז למכירין בו. ולא נהירא לפי שהתרגום מפרש כמה דברים שאין להבין מתוך המקרא כדאמר רב יוסף (מגילה דף ג) אלמלא תרגומא דהאי קרא. ונראה שהקורא בפ"י התורה יוצא בו ידי תרגום כיון שמפורש בו כל מלה ומלה:

ישלים פרשיותיו עם הצבור נראה דכל השבוע מיקרי עם הצבור *הואיל ובמנחתא דשבתא מתחילין לקרות את הפרשה אף על גב דלא מיקרי קמי שבתא אלא מרביעי ואילך (פסחים דף קו א) במדרש יש צוה רבי את בניו אל תאכלו לחם בשבת עד שתגמרו את כל הפרשה. ומיהו אם לא השלים קודם משלים לאחר אכילה:

5 - דברי חמודות שם אות מא

בספר אבן העזר להראב"ן כתב שהוא כנגד שנים הקוראים ואחד המתרגם ופירשתי במ"ט שנראה לי כוונתו הקורא והש". והג' שהוא המתורגמן ומכאן נ"ל שכוונת חכמינו במה שאמרו שיקרא שנים מקרא שרוצים בזה שיקרא ב"פ פסוק אחד לבד כמו שהיו עושין הצבור כשמתרמין כדתן במגילה התם דלא יקרא למתורגמן יותר מפסוק אחד וכמו שהטעם התם שאין הצבור מבינים ביותר כן גם ליחיד שייך זה הטעם וא"ש דקאמר שנים בלשון זכר דאי קאי אפרשה לאמרה ב"פ הל"ל שנים ואחת ושמעתי בשם מוהר"ר שלמה לוריא זצ"ל שמפרש לקרות כל הפרשה ופרשה ב"פ ואח"כ התרגום על כל הפרשה ודלא קאמר שנים ואחת דלא תימא שנים מן הפרשיות יקרא מקרא ואח"כ השלישית יקרא תרגום מש"ה קאמר שנים מקרא כלומר שיקרא כל המקרא שבפרשה ב"פ והתרגום שעליו פעם אחד ול"נ דאי משום הא לא אריא דאף אי קאמר שנים כו' הוא דבר רחוק שיטעה שום טועה לומר דשתי פרשיות יקרא מקרא ואח"כ שלישית תרגום דמה טעם יהיה בקריאה כזו ואדרבא לפי דבריו השתא דקתני שנים הא יש מקום לטעות לפרש ב"פ מקרא היינו הפסוק ולא הפרשה אלא דאה"נ שהפירוש כך הוא ועוד מהא דכתבתי שכן בצבור לא קראו אלא פסוק א' מקרא וכן ראוי לעשות ג"כ ליחיד וכ"ש למה שפירש הראב"ן דטעם דשנים מקרא כנגד שבצבור הוא לכן נ"ל כמו שכתבתי.

6 - דברי חמודות אות מב

והסמ"ג כתב שהפירוש מועיל יותר מהתרגום ורבים חולקים שהתרגום זכה מפני שניתן בסיני וכתב הבית יוסף שירא שמים יצא את כולם ויקרא התרגום ופירש"י

7 - רבינו יונה על הרי"ף מסכת ברכות דף ד עמוד ב

לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הצבור וכו'. כלומר שקודם שיקראו הצבור הפרשה בבית הכנסת יקרא אותה בביתו בין בשבת עצמו בבקר בין בכל אותו שבוע אבל אין לו להקדים משבוע זה לשני שבועות או לשלשה ויש בני אדם שנהגו לקרות מעט בכל יום ויום מהשבוע ומסיימין בשבת:

ואפי' עטרות ודיבון. יש מפרשים דנקט זה הפסוק מפני שאין לו תרגום וקאמר שאפי' הפסוקים שאין להם תרגום צריך לקרוא אותם שלשה פעמים וזה אינו נראה שהרי מצינו הרבה פסוקים אחרים שאין להם תרגום כגון פסוקים של ברכת כהנים ואחרים הרבה ולמה לא הזכירם וע"כ נראה דמשום הכי נקט האי קרא לאשמעינן דאפי'

עטרות ודיבון שאין לו תרגום אונקלוס אלא תרגום ירושלמי שזהו מכללתא ומלבשתא צריך לומר אותו התרגום שיש לו והפסוקים אחרים שאין להם לא תרגום אונקלוס ולא תרגום ירושלמי אפשר שדי בשיאמר אותם שתי פעמים ואפשר שצריך לומר אותם שלש פעמים. מפי הרב נר"ו:

8 - רמב"ם הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק יג הלכה כה

אף על פי שאדם שומע כל התורה כולה בכל שבת בצבור חייב לקרות לעצמו בכל שבוע ושבוע סדר של אותה שבת ש שנים מקרא ואחד תרגום, ופסוק שאין בו תרגום קוראהו שלש פעמים עד שישלים פרשיותיו עם הצבור.

8א - תוספות הרא"ש מסכת ברכות דף ח עמוד ב

אפי' עטרות ודיבון. פרש"י שאין בו תרגום, וקשה דהוי מצי למימר אפילו ראובן ושמעון וכיוצא בהם, ונראה דנקט עטרות ודיבון לפי שיש נוסחא שכתוב בהן תרגום וגם (הוא) בירושלמי הוא מתורגם, ולהך פירושא נקט עטרות ודיבון אף על פי שאין צורך כ"כ בתרגום אבל ראובן ושמעון וכיוצא בהן אין צריך לקרותן ג' פעמים, מ"מ נהגו להחמיר כפרש"י, י"מ דה"ה לכל הלועזות לעז שלהם הוי כמו תרגום כי התרגום הוא בשביל עם הארץ שאין מכירין בלשון הקודש וא"כ ה"ה לעז למכירין בו, ולא נהירא משום שהתרגום מפרש כמה דברים שאין להבין מתוך המקרא כדאמר רב יוסף אלמלא תרגום דהאי קרא לא ידענא מאי קאמר, ונראה דהקורא בפירוש התורה יוצא ידי תרגום כיון שמתפרש בו כל מלה.

9 - טור אורח חיים הלכות שבת סימן רפה

וצריך ליזהר להשלים הפרשה עם הציבור דאמר רב הונא בריה דרב יהושע א"ר יונה א"ר אמי לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הציבור שנים מקרא ואחד תרגום אפי' עטרות ודיבון: וכל המשלים פרשיותיו עם הציבור מאריכין לו ימיו ושנותיו אפי' עטרות ודיבון פי' רבינו שלמה אף על פי שאין בו תרגום ולפירוש זה אפילו ראובן ושמעון וכיוצא בזה צריך לקרותו שלשה פעמים ויש מפרשים דנקט עטרות ודיבון לפי שיש ספרים שכתוב בהם תרגום ירושלמי ונקט עטרות ודיבון אף ע"פ שאין צריכין כל כך תרגום ולפי זה ראובן ושמעון אין צריך לקרותו שלשה פעמים ומ"מ נהגו להחמיר כפירש"י, ואם למד הפרשה בפירש"י חשיב כמו תרגום שאין כוונת התרגום אלא שיבין הענין אבל אם קורא בשאר לעז לא: וכל השבוע מיום ראשון ואילך חשיב עם הציבור כיון שמתחילין הפרשה ביום שבת במנחה: מצוה מן המובחר שישלים אותה קודם שיאכל בשבת ואם לא השלים אותה קודם אכילה ישלים אחר אכילה קודם המנחה אבל משם ואילך כיון שמתחילין אחרת עבר זמנה של זאת :

10 - בית יוסף אורח חיים סימן רפה

[א] וצריך ליזהר להשלים הפרשה עם הציבור דאמר רב הונא בריה דרב יהושע וכו'. בפרק קמא דברכות (ח), ודברי הרמב"ם בפרק י"ג מהלכות תפלה (הכ"ה) כפירוש רש"י:

ומ"ש ויש מפרשים דנקט עטרות לפי שיש ספרים שכתוב בהם תרגום ירושלמי וכו'. כן דעת הר"ר יונה (ד): ד"ה ואפילו), והרא"ש (סי' ח) הזכיר שני הפירושים וכתב שנהגו להחמיר כפירוש רש"י:

[ב] ואם למד הפרשה בפירוש רש"י חשוב כמו תרגום וכו' אבל אם קורא בשאר לעז לא. התוספות (ד"ה שנים) והרא"ש כתבו שם שיש מפרשים דהוא הדין ללעזות דלעז מהני כמו תרגום ולא נהירא שהרי התרגום מפרש כמה דברים שאין להבין מתוך המקרא. וכתב הרא"ש עוד (שם) ונראה שהקורא בפירוש התורה יוצא בו ידי תרגום כיון שמפרש בו כל מלה ומלה, וכן כתב סמ"ג (עשין יט, קג ע"ג) וז"ל ואני דנתי לפני רבותי שהפירוש מועיל יותר מהתרגום והודו לי, וכתבו המרדכי שם (סי' יט) וזהגהות (מיימוניות) בפרק י"ג מהלכות תפלה (אות ש) דברי סמ"ג מיהו כתבו סמ"ג וזהגהות דאין נראה לר"י ורב עמרם (בסידורו ח"ב סי' לא) ורב נטרונאי שכתבו שהתרגום זכה מפני שניתן בסיני (מגילה ג.) ע"כ. וירא שמים יצא את כולם ויקרא התרגום ופירוש רש"י:

[ג] וכל השבוע מיום ראשון ואילך חשוב עם הציבור וכו'. כן כתבו שם התוספות (ח: ד"ה ישלים) והרא"ש (שם):

[ד] מצוה מן המובחר שישלים אותה קודם שיאכל וכו'. כן כתבו שם התוספות והרא"ש מדאמרינן במדרש שצוה רבי את בניו אל תאכלו לחם בשבת עד שתגמרו כל הפרשה, ומשמע מדבריהם שלא צוה אלא שלא יאחרו

מלקרותה עד אחר אכילה אבל אם הקדימו וקראוה קודם השבת בכלל מצוה מן המובחר נמי הוא וכן נראה מדברי הרמב"ם בפרק י"ג מהלכות תפלה (הכ"ה), ומדברי ההגהות שם (אות ש) נראה קצת דדוקא בשבת קודם אכילה הוא דהוי מצוה מן המובחר ולא קודם לכן, והמדרש הזה הוא במכילתא פרשת בא אל פרעה והיה כי יאמרו אליכם בניכם וכו' ז' דברים צוה רבי את בניו ואחד מהם אל תאכלו בשבת עד שתקראו הפרשה. וראיתי המדקדקים שמתחילים לקרותה בערב שבת וגומרים אותה בשבת:

אבל משם ואילך כיון שמתחילין אחרת עבר זמנה של זאת. כן כתב הכל בו (סי' לז, לח ע"ג) בשם הר"פ (הגהותיו לתשב"ץ קטן סי' קפד). והגהות כתבו בפרק י"ג מהלכות תפלה (אות ש) בשם הר"מ דבדיעבד יכול להשלים עד רביעי בשבת כדאמרינן (פסחים קו). בהבדלה. והמרדכי בסוף הלכות מזוזה (סי' תתקסח) כתב שתי הסברות: וכתבו עוד ההגהות (שם) בשם רבינו שמחה שאם לא השלים פרשיותיו עם הציבור ישלים ביום שמיני עצרת שבו גומרים הציבור וכתבו עוד שהעושין כרבינו שמחה צריכין לחזור שנים מקרא ואחד תרגום עכ"ל, ופשוט הוא אלא שכתבו כן לאפוקי ממנהג העולם שקורין ביום שמיני עצרת כל התורה פעם אחת מקרא לבד:

[ה] כתב המרדכי בפ"ק דברכות (סי' יט) כתוב באור זרוע (ח"א הל' ק"ש סי' יא) ראיתי מורי רבינו יהודה חסיד ומה"ר אברהם שהיו קורין ב' מקרא ואחד תרגום בשעת קריאת התורה משום דבאותו ענין עסיק וכן כתב הכל בו בסימן כ' (יא): וכבר כתבתי בסימן (קמ"ד) [קמ"ו] (ד"ה כתוב במרדכי) שאע"פ שיש חולקין בדבר הכי נקיטינן:

[ו] כתב המרדכי שם והגהות בפרק י"ג מהלכות תפלה (שם) בשם אור זרוע (שם סי' יב) שמלמדי תנוקות אין צריכין לחזור ולקרות הפרשה בשבת שהרי השלימו בשעה הראויה להשלמה וכן כתוב בהגהות אשיר"י שם וזה בכלל מה שכתב רבינו שכל השבוע חשוב עם הציבור: כתוב בהגהות פרק י"ג מהלכות תפלה (שם) בשם ראב"ן (סי' פח) דהא דאמרינן לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הציבור איירי ביחיד הדר בכרך שאין בו מנין לקרות בתורה דצריך לכונן השעה שהציבור קורין בבית הכנסת יקרא גם הוא ביחיד שנים מקרא ואחד תרגום אבל אם הוא בעיר שיש בה מנין ושומע הפרשה משליח צבור שוב אינו צריך להשלים ונדחו דבריו שם בהגהות וכן דעת הפוסקים שסתמו דבריהם וכן כתב שם הרמב"ם (הכ"ה) בהדיא וז"ל אף על פי שאדם שומע כל התורה כולה בכל שבת בציבור חייב לקרות לעצמו בכל שבוע ושבוע סדר של אותה שבת שנים מקרא ואחד תרגום:

[ז] כתב מה"ר ישראל בכתביו (תרומת הדשן ח"ב) סימן ק"ע דדוקא פרשת השבת חייב להשלים אבל אין צריך לקרות פרשת יום טוב וכן כתב בתרומת הדשן (ח"א) סימן כ"ג ואף על פי שכתב דלפירוש רבינו חננאל אפשר שטעם שחייב להשלים פרשיותיו כדי שיהא רגיל במה שהציבור קורין ואם כן היה צריך להשלים פרשיות של יום טוב ומוספין כבר כתב דלשאר גאונים אין צריך ושקורב בעיניו שלא נהגו רבותינו להשלים וכן עמא דבר: כתב במרדכי סוף הלכות מזוזה (שם) שאין צריך לחזור ההפטרע עם הסדר ולא הפרשה של מנחה:

11 - דרכי משה הקצר אורח חיים סימן רפה

(א) ומשמע במרדכי פרק קמא דברכות (סי' יח) (ופ"ק דחולין) [ובהלכות קטנות סוף הל' מזוזה (סי' תתקסח)] דאף משעה שהתחילו לקרות הפרשה במנחה בשבת וכן הוא בהגהות מיימוניות פרק י"ג דתפלה (אות ש). ובכל בו (סי' לז, לח ע"ג) כתב דלא יצא אז מאחר שקראו אותו היום פרשה שעברה:

(ב) ובאור זרוע (הל' שבת סי' מב) כתב דנוהגים להשלימה קודם כניסה לבית הכנסת שחרית בשבת: (ג) ובאבודרהם (סדר ליל הושענא רבה ע' רצז) כתב דטוב להשלימה שנים מקרא ואחד תרגום בעשרת ימי תשובה:

(ד) ובפסקי מהרא"י (תרומת הדשן ח"ב) סימן ק"א ומכל מקום נהגו לקרות גם כן ההפטרע. ואם חל נישואין בשבת יקרא הפטרע של שבת ולא שוש אשיש השייכא לנישואין:

12 - שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רפה

סעיף א

אף על פי שאדם שומע כל התורה כולה כל שבת בצבור, חייב (א) לקרות לעצמו בכל שבוע פרשת אותו השבוע (ב) א שנים מקרא ואחד [א] תרגום <א> אפילו ב עטרות (ג) ודיבן. (במדבר לב, ג).

סוגיות במס' ברכות שיעור 6 – שנים מקרא ואחד תרגום

סעיף ב

אם למד הפרשה (ד) ג בפירוש רש"י (ה) חשוב ד כמו תרגום, וירא שמים יקרא * (ו) <ב> תרגום וגם [ג] פירוש רש"י.

סעיף ג

(ז) ה מיום ראשון ואילך (ח) חשוב עם הצבור.

סעיף ד

מצוה מן המובחר (ט) שישלים אותה * ו קודם שיאכל בשבת, ואם לא השלים קודם אכילה * ישלים אחר אכילה (י) עד המנחה; ו"א (יא) עד רביעי בשבת; ו"א (יב) עד ז שמ"ע (דהיינו בשמחת תורה, (יג) שאז משלימים הצבור.

סעיף ה

* ח יכול לקרות הפרשה שמו"ת * (יד) בשעת קריאת [ו] התורה (טו) (וע"ל סימן קמ"ו).

סעיף ו

(טז) ט מלמדי תיבוקות (ז) א"צ לחזור ולקרות הפרשה בשבת.

סעיף ז

(יח) י א"צ לקרות [ח] פרשת יום טוב. הגה: וכן א"צ לקרות ההפטרות (מרדכי ה"ק), ומ"מ (יט) נהגו לקרות יא ההפטרה; ובשבת של חתונה יקרא ההפטרה (כ) של שבת יב ולא שוש אשיש (פסקי מהרא"י סי' ק"א).

13 - משנה ברורה סימן רפה

(א) לקרות לעצמו בכל שבוע - היינו שלא יקדים לקרות קודם אותו שבוע וגם לא יאחר דצריך להשלים פרשיותיו עם הצבור וכל המשלים פרשיותיו עם הצבור מאריכין לו ימיו ושנותיו [גמרא]:

(ב) שנים מקרא - אבל לא יקרא אחד מקרא ואחד תרגום ויכוין לשמוע מהש"ץ אלא צריך לקרות ב"פ מקרא חוץ ממה ששמע מהש"ץ אם לא שקרא אז ג"כ בפיו ועל במ"א סק"ח של בשם לחם חמודות דבדיעבד יוצא פ"א במה ששמע מהש"ץ [א] ויש אחרונים שמחמירין אפי' דיעבד. ובענין הקריאה יש דעות בזה בין אחרוני י"א שיקרא כל פסוק ב"פ ותרגום עליו וי"א שיקרא כל פרשה ב"פ ואח"כ התרגום היינו שיקרא כל פרשה פתוחה או סתומה ב"פ ואח"כ התרגום ובמ"א ובשע"ת מצדדים כדעה ראשונה ובספר מעשה רב איתא שהגר"א נהג לומר התרגום אחר כל פרשה פתוחה או סתומה או אחר מקום שנראה יותר הפסק ענין ודעביד כמר עביד כמר עביד. [ב] מי שהוא בקי בטעם ובנקודות בע"פ טוב להדר לקרות בס"ת גופא:

(ג) וזיבן - ר"ל אף על פי שאין בו תרגום וה"ה [ג] ראובן ושמעון וכי"ב צריך לקרותו ג"פ [ד] ויש מחמירין דבעטרות ודיבן שיש בו תרגום ירושלמי צריך לקרות שם התרגום:

(ד) בפירוש רש"י - שהוא מפרש את המקרא כמו שמפרש התרגום ויותר ממנו [ה] אבל אם קראה בשאר לעז שהוא מפרש רק את המלות לחוד לא יצא י"ח במקום תרגום לפי שהתרגום מפרש כמה דברים שאין להבין מתוך המקרא:

(ה) חשוב כמו תרגום - וע"כ יוצא במה שקורא שני פעמים מקרא ואחד פירוש רש"י [ו] ואותן פסוקים שאין עליהם פירוש"י יקרא אותן ג"פ. [ז] מי שאינו בר הכי שיבין את פירוש"י ראוי לקרות בפירוש התורה שיש בלשון אשכנז בזמנינו כגון ספר צאינה וראינה וכיוצא בו המבארים את הפרשה ע"פ פירוש"י ושאר חכמינו ז"ל הבנויים על יסוד התלמוד:

(ו) תרגום וגם פירוש"י - כי התרגום יש לו מעלה שניתן בסיני [ח] וגם הוא מפרש כל מלה ומלה ופירוש"י יש לו מעלה שהוא מפרש את הענין ע"פ מדרשי חז"ל יותר מהתרגום ובאמת כן ראוי לנהוג לכל אדם שילמוד בכל שבוע הסדרה עם פירוש"י לבד התרגום כי יש כמה פרשיות בתורה ובפרט בחלק ויקרא שא"א להבינם כלל ע"י תרגום

סוגיות במס' ברכות שיעור 6 – שנים מקרא ואחד תרגום

לחוד [ט] מי שאין בידו תרגום רק החומש לבד יש לו יקרא שני פעמים מקרא ואח"כ כשיזדמן לו תרגום יאמר. לא יקרא פסוק המאוחר קודם המוקדם אלא יקרא כסדר. לא יקרא התרגום תחלה ואח"כ מקרא [י] אלא יקרא לתחלה שנים מקרא מקודם ואח"כ תרגום. אם אפשר לו שלא יפסיק בשמו"ת על שום דבר הוא [יא] טוב ויפה מאד וכן ראיתי מהמדקדקים עושין כן וכן ראוי לבעל נפש לעשות [שכנה"ג בשם סדר היום וכ"כ ש"א:]:

(ז) מיום ראשון ואילך - כיון [יב] שמתחילין במנחתא דשבתא לקרות פרשת שבוע הבא נחשב שוב הקורא כקורא עם הציבור וא"כ מה שכתב המחבר מיום ראשון ואילך לאו דוקא הוא:

(ח) חשוב עם הציבור - כמה אחרונים כתבו [יג] דמן המובחר הוא לקרותה בע"ש ועיין בשע"ת ובספר מטה יהודה כתב דאם הוא קורא מתחלת השבוע והלאה הוא ג"כ בכלל מצוה מן המובחר וכמו שכתב בב"י דמוכח כן מדברי הרמב"ם וכן בספר מעשה רב כתב בהנהגת הגר"א שהיה נוהג תיכף אחר התפלה בכל יום לקרוא מקצת מהסדרה שנים מקרא ואחד תרגום ומסיים בע"ש:

(ט) שישלים אותה וכו' - וכדאיתא במדרש שצוה רבי את בניו אל תאכלו לחם בשבת עד שתגמרו את כל הפרשה. ומ"מ פשוט [יד] דאין לעכב מחמת זה האכילה עד אחר חצות וכדלקמן בסימן רפ"ח דזהו רק מצוה בעלמא ולכתחלה מהנכון אם לא קרא שנים מקרא ואחד תרגום בע"ש להשכים בשבת בבקר ולקרא השמו"ת קודם הליכתו לבהכ"נ [כן איתא באור זרוע ריש הלכות שבת וכ"מ בתר"י ריש ברכות ע"ש]:

(י) עד המנחה - דממנחה ולמעלה מתחילין הציבור לקרות פרשת שבוע הבא:

(יא) עד רביעי בשבת - דג' ימים הראשונים שייכין עדיין קצת לשבת שעבר וכדלקמן בסימן רצ"ט ס"ו לגבי הבדלה לכן בדיעבד יכול להשלים:

(יב) עד שמיני עצרת - היינו בא"י ששם עושין שמ"ע רק יום אחד וגומרין הציבור אז הס"ת ולכך בדיעבד מקרי [טו] עד יום ההוא משלים פרשיותיו עם הציבור אבל לכתחלה לכו"ע לא יאחר יותר מיום השבת:

(יג) שאז משלימין הציבור - ויש לו [טז] לקרות אז שנים מקרא ואחד תרגום ודלא כאותן שקורין מקרא לחוד כיון שחסר לו גם התרגום:

(יד) בשעת קה"ת - ובסימן קמ"ו במ"א סק"ה הביא בשם השל"ה שמחמיר בזה אלא הכל צריכין לשמוע הקריאה מפי הש"ץ וכן הוא דעת הגר"א שהובא בספר מעשה רב דצריך לשמוע כל תיבה ותיבה ולראות בחומש ולא יסייע להקורא כלל ומשמע שתפסו העיקר כדעת השבלי לקט בשם רבו והר"מ שהובא בהגהות מיימוני ובב"י שם דרך בין גברא לגברא מותר. ומ"מ נראה דלקורא בלחש מלה במלה עם הש"ץ אין להחמיר בזה כיון שמכוין אז גם לשמוע כל תיבה מפי הש"ץ והמ"א הביא שם בשם מטה משה דלכתחלה נכון לעשות כן [יז] וכ"כ כמה אחרונים:

(טו) וע"ל סימן קמ"ו - דשם מסיק המחבר בס"ב דנכון להמדקדק בדבריו לכיון דעתו לשמעם מפי הקורא והוא משום דחשש ג"כ לדעת הפוסקים שהבאתי למעלה:

(טז) מלמדי תינוקות - ודוקא בימיהם שהיו לומדים פירוש המקרא עם התינוקות ולכך יוצאין בזה גם ידי תרגום וכדלעיל בס"ב אבל אם לומד פירוש המלות לחוד לא יצא ידי תרגום אלא השני פעמים מקרא דבודאי קרא עם התינוקות שני פעמים ולכן צריך לומר תרגום בעצמו [מחה"ש וכן מצדד הפמ"ג]:

(יז) אין צריכין וכו' - מכאן שניגון הטעמים אינו מעכב לגבי שמו"ת [פמ"ג]:

(יח) אין צריך - ר"ל שאין צריך לקרות לעצמו שמו"ת דהא [יח] כבר קרא כל התורה מדי שבת בשבתו וביום הו"ר יקרא שמו"ת פרשת וזאת הברכה ואם קרא ביום שמ"ע לא הפסיד [שע"ת]:

(יט) נהגו לקרות ההפטרה - טעם המנהג שמא יקראוהו למחר למפטיר ויהא בקי ורגיל בה משא"כ בפרשיות של יום טוב ששם החזן הוא הקורא [מ"א]:

(כ) של שבת ולא וכו' - ר"ל שיש מנהג באיזה מקומות [יט] שקורין בצבור לבד הפטרת הסדרה עוד איזה פסוקים מהפטרת שוש אשיש [משום דכתיב בה כחתן יכהן פאר וגומר] וקמ"ל דבשעה שקורא לעצמו ההפטרה אין צריך לקרות אלו הפסוקים [כ] משום דהוא מצוי ושגור בפי הכל ובקי בהן בלא זו הקריאה. ובד' פרשיות יקרא הפטרה דד' פרשיות:

תרגום וגם פירש"י - הנה בב"י כתב בשם סמ"ג שדן לפני רבותיו שהפירוש מועיל יותר מן התרגום והובאו דבריו ג"כ במדרכי והגה"מ בפ"ג מהלכות תפלה וכתב הב"י ע"ז וז"ל מיהו כתבו סמ"ג והגהות דאין נראה לר"י ור"ע ורבי נטרונאי שכתבו שהתרגום זכה מפני שניתן בסיני ע"כ וירא שמים יצא את כולם ויקרא תרגום וגם פירש"י עכ"ל הב". והנה המעיין בתוס' והרא"ש יראה דס"ל דדוקא לשון לעז שאין פירוש מספיק גריעא מתרגום אבל פירוש התורה שמפרש את הענין והמלות [וע"פ יסודות של חז"ל] וכמו פירש"י לא גריעא מתרגום ובסמ"ג ניכר להדיא להמעין שם שחסר שם איזה תבות וקאי רק אלשון לעז לחוד וב"ה שמצאתי כן בהדיא בהגה"מ כשהעתיק דברי הסמ"ג כתב וז"ל וי"מ דה"ה ללעז ולא נראה לר"י וכו' משמע דרק אלעז פליג וגם ר"נ אפשר דמודה בזה דהפירוש שמפרש את הענין יותר מתרגום חשיב טפי מתרגום אף שניתן בסיני ופלא שהלא הב"י בעצמו הביא הגה"מ ואמאי כתב הב"י בשם הגהות דאין נראה לר"י הלא הר"י לא קאי רק על לשון לעז [ואולי דמה שכתב הב"י דאין נראה לר"י הוא רק שיגרא דלישנא דהגה"מ נקט וכונתו רק על רב עמרם ורב נטרונאי וס"ל להב"י דלהר"ע ור"נ שכתבו דהתרגום זכה מפני שניתן בסיני א"כ ממילא דהוא עדיפא מכל פירוש שבעולם אף שבהסמ"ג לא משמע קצת הכי]. היוצא מדברינו דאין לנו פוסק מפורש שישבור דהתרגום חשוב טפי מפירש"י ומ"מ נראה לדינא לנהוג כהב"י דאף שפירש"י מפרש את הענין יותר מתרגום אבל מפני שיש כמה תיבות וגם כמה פסוקים שאין עליהם פירוש של רש"י וא"כ לא נשאר לו שם כ"א מקרא לבד והתרגום מפרש כל פסוק וכל תיבה :

*קודם שיאכל - המ"א הביא דעות דמספר הכונות משמע דלכתחלה ישלים בע"ש ורק כשהיה אנוס ישלים בשבת ובב"י ומגיד מישרים משמע דלכתחלה יתחיל בע"ש וישלים בשבת ועיין מה שכתבנו במ"ב בשם האור זרוע ותרי" והגר"א :

*ישלים אחר אכילה - ומה שצוה רבי שיגמרו הפרשה קודם הסעודה הוא רק משום דחייש דלמא אגב רוב סעודת שבת משתמיט ולא יגמור [אור זרוע]:

*יכול לקרות הפרשה וכו' - עיין בא"ר שכתב דהוא מצוה מן המובחר ופלא הוא דהלא המחבר בעצמו סימן קמ"ו ס"ב סובר דהמדקדק בדבריו לא יעשה כן והוא מטעם שהביא שם בב"י דכמה ראשונים חולקין ע"ז אלא דיכול לסמוך מי שרוצה להקל על המקילין ע"ש אבל חלילה דנימא דהוא מצוה מן המובחר ומה שהביא מב"ח סוף סימן זה ג"כ אין שום ראיה להמעין שם [אם לא דנימא דכונת הא"ר הוא בין גברא לגברא] ומצאתי שכבר תפס עליו בכל זה בספר מאמר מרדכי ומסיק דלא כוותיה ועיין מה שכתבתי במ"ב בשם השל"ה והגר"א שסוברים שיש ליזהר שלא לעשות כן :

* בשעת קה"ת - עיין לעיל בסימן קמ"ו במ"א סק"ה במה שכתב בשם הת"ה ועיין שם בת"ה שכתב דהכי מוכח באו"ז ובבה"ל שם כתבנו דמאוז"ז לא מוכח מידי והבאנו סמוכות לדברינו מדברי הכלבו והגה"מ דס"ל דאין להקל בלא עשרה דצייתי לס"ת וה"ה לעניננו ע"ש אך כ"ז לדעת האו"ז בשם הר"י חסיד אבל לפי דעת השב"ל והר"מ לא נ"מ מידי בזה דבכל גווני צריך לשמוע קריאת ס"ת מפי הש"ץ דוקא וכמו שכתבנו במ"ב:

15 - שו"ת משנה הלכות חלק ו סימן ס

נשים אי חייבות בקריאת הפרשה שמו"ת

ב' אדר מרבין בשמחה התשל"ב בני" יצ"א.

כבוד האי צורב עוסק בחוקי חורב ברקאי וכו' כמר יצחק אהרן פענפיל הי"ו בישיבת נר ישראל באלטימאר .

בדבר שאלתו עוד אי נשים חייבות בשמו"ת הנה פשוט דנשים פטורות והלא שמו"ת הוא בכלל לימוד התורה לכמה פוסקים והלא נשים פטורות מלימוד התורה ולדעת הראשונים אסורות ללמוד והרי הוא כאלו מלמדה תפלות עיין סוטה כ"א ואפילו לשיטת הרמב"ם פ"א הי"ג מה' ת"ת דתורה שבכתב לא ילמוד אותה לכתחלה ואם למדה מעצמה אינו כמלמדה תפלות אבל הרי עכ"פ לכתחלה אין לו ללמדה וצו חכמים שלא ילמוד את בתו תורה

סוגיות במס' ברכות שיעור 6 – שנים מקרא ואחד תרגום

וא"כ היאך תקנו לה חיוב שמו"ת. [ומיהו לענין לימוד מצות דידהו נשים חייבות ועיין ס"ח סי' שי"ג חייב אדם ללמוד לבנותיו המצוות כגון פסקי הלכות ועיין שו"ת מהרי"א יו"ד סי' מ"ח ועיין חיו"ד סי' קס"א].
בברכת התורה ללומדיה בלב ונפש. מנשה הקטן

16 - שו"ת בצל החכמה חלק א סימן י

דין שנים מקרא ואחד תרגום לבני א"י בחו"ל ובחזרתם לא"י, בשבתות בהן יש שינוי בקריאת הפרשיות בין א"י לחו"ל

(א) בן א"י הנמצא בחו"ל ודעתו לחזור, וחל יום טוב ב' של חג השבועות (וה"ה לח' של פסח) בש"ק, ובחו"ל קורין בה בענינא דיו"ט ובא"י שאין עושין יום טוב אלא יום א' בלבד אותו יום להם כבר אחר החג וקורין בה פ' נשא, כ' בס' מראית העין, בליקוטים שבסוף הספר (סי' כ' אות ד') שלא יקרא הבן א"י שמו"ת כבני א"י, דטפי עדיף להשלים פרשיותיו עם הצבור שהוא עמהם ע"ש מובא גם בעקרי הד"ט (חאו"ח סי' כ"ב אות ג.')

(ב) ונלע"ד שזה דוקא, בבן א"י שהוא בחו"ל במקום שקורין בתורה בצבור בענינא דמועדים, או אפי' כשהוא בכפר במקום שאין מנין ואין קורין בו בתורה בצבור, אבל עכ"פ דעתו להתעכב בחו"ל גם לשבת הבאה ויקרא שם לשבת הבאה שמו"ת אותה פרשה שקראו בשבת שעברה בא"י, ע"כ לא יקרא בח' של פסח (דמיני' מיירא בס' מראית העין הנ"ל) שמו"ת כבני א"י. אבל אם הוא בחו"ל בכפר במקום שאין קורין בצבור ודעתו לחזור לפני שבת הבאה לא"י, אז יקרא כבני א"י פ' נשא (או אחרי, בח' של פסח) שמו"ת בצנעא, דכיון שבשבת זו אין קורין בתורה במקומו וגם לשבת הבאה לא ישאר שם, נמצא אין הוא נגרר אחר צבור בני חו"ל כלל, ולא שייך לומר גבי' שישלים פרשיותיו עם הצבור שהוא עמהם שהרי אין שום צבור עמו בחו"ל.

(ג) ואם אחר החג הוא חוזר לא"י ויגיע לשם לפני השבת בה קורין בא"י פ' בהעלותך, או שיהי' עדיין בספינה בשבת ההיא, נראה שעליו להשלים פ' נשא שמו"ת אחר היו"ט בהיותו עדיין בחו"ל, ופ' בהעלותך ישלים אחר שכבר יצא מחו"ל (עיי' סי' ט' אות ט.')

אך אם לא השלימה לפני שחזר לא"י יחדר להשלימה בא"י עד יום ד'. ואם לא השלימה עד יום ד' ישלימה עד חצות יום ועש"ק, ואם לא השלימה עד אז, ישלים בתחילה פ' בהעלותך שהיא מחובת היום ואח"כ פ' נשא לתשלומין. (עיי' סי' ט' אות ב' - ד', ושם פרטי ההלכות בזה בארוכה.)

(ד) ואם עשרה מבני א"י חוזרים מחו"ל לא"י והם בספינה בש"ק בה קורין בני חו"ל פ' נשא ובני א"י פ' בהעלותך, ויקראו בצבור בספינה פ' נשא ופ' בהעלותך, פ' נשא לתשלומין ופ' בהעלותך כחובת היום (עי' סי"ז אות י"א - ג'). נראה שישלימו ג"כ שמו"ת שתי פ' אלו. בתחילה פ' נשא ואח"כ פ' בהעלותך. ואפי' אם משלימים אותן בעש"ק אחר חצות או בשבת בבוקר (עיי' סי' ט' אות ד'). דאותן הפרשיות שקורין בצבור ישלים כל יחיד שמו"ת. וכיון שבנ"ד הצבור קורא שתי פרשיות נחשבות תרווייהו כחובת היום, ע"כ יקראו אותן שמו"ת כסדרן בתחילה פ' נשא ואח"כ פ' בהעלותך (עיי' שם אות ה.')

(ה) ואם אחר היו"ט נסע בן א"י לחו"ל באחד השבועות בהם יש שינוי בקריאת הפרשה בין א"י לחו"ל, וכגון שנסע מא"י אחר ש"ק בה קראו בא"י פ' בהעלותך (ובחו"ל פ' נשא), והוא מגיע לחו"ל לפני השבת בה יקראו בחו"ל פ' בהעלותך והוא כבר השלים פ' זו בא"י, נראה שא"צ לחזור ולהשלימה שמו"ת אף שמחוייב לשמוע קריאת פ' בהעלותך בצבור (עיי' סי' ט' אות ו.')

פעיה"ק ירושלם ת"ו, מ' אב תשי"ב לפ"ק. בצלאל שטערן

17 - שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ה סימן יז

חיוב קריאת שמו"ת גם לבני תורה

ז' חנוכה תש"ל

למעלת כבוד הרה"ג מוהר"ר יחיאל אברהם זילבר והרה"ג מוהר"ר הלל דוד ליטואק שליט"א.

הנה בענין המצווה שמחוייב כל אחד ואחד לקרוא הפרשה בכל שבוע, שנים מקרא ואחד תרגום. ורבותינו, אף מהראשונים (ראה טור או"ח סי' רפ"ה וב"י ד"ה ואם למד), הוסיפו שצריך ללמוד גם פירוש רש"י שעל כל הפרשה, שנתרשל מאד אצל הרבה בני תורה.

סוגיות במס' ברכות שיעור 6 – שנים מקרא ואחד תרגום

פשוט וברור כמו שלא נפטר שום אדם מכל מצווה דרבנן, בטענה שעוסק בתורה, כן לא נפטר אף ממצווה זו. ואדרבה, אף מי שתורתו אומנתו כרשב"י וחבריו, שהיו פטורין מתפילה דרבנן, היו חייבין בקריאת הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום. דהא גם זה הוא לימוד תורה, ובחייב לימוד תורה הא איכא חיוב ללמוד גם מקרא. ואף שסברי התוס' (קידושין ל' ע"א ד"ה לא צריכא, בשם ר"ת) דבלימוד תלמוד בבלי יוצא גם ידי מקרא, משום שבלולה גם במקרא, ואף להרמב"ם (ה' תלמוד תורה פ"א הי"ב) דלאחר שכבר יודע היטב תורה שבכתב, אינו מחוייב ללמוד מקרא בכל יום, וכ"ש שאינו צריך להשליש זמנו, מ"מ הא מחוייב גם להרמב"ם ללמוד באיזה זמן תורה שבכתב. וא"כ ברור שקריאת שמו"ת וודאי הוא ממילא בכלל חיובו מעצם תלמוד תורה בכל שבוע. שלימוד זה שייחדו חכמים ללמוד בכל שבוע וודאי הוא חייב, ולא יוכל ליפטר בלימוד דבר אחר מהתורה, בין בכתב בין בע"פ, לבד המצוה הנוספה שחייבו חכמים. וממילא אין פטור מזה אף לאלו שתורתן אומנתן, כרשב"י וחבריו. ובפרט לדורנו שאין אנו יכולין לומר שאנו בקיין במקרא.

בידידות, משה פיינשטיין.

18 – מפני הרב עמ' פד-פה

רבנו היה סבור שעיקר הזמן לקיים תקנת חכמים דשנים מקרא ואחד תרגום הוא בשבת עצמה וקולא היא מא דקיי"ל דאפשר להתחיל כבר מתחילת השבוע (מכתבי הרח"ג. ועיין ט"ז ופתחי תשובה ליו"ד סימן ת')

19 - שולחן ערוך יורה דעה הלכות אבילות סימן ת סעיף א

שבת אינו מפסיק אבלות ועולה למנין שבעה, א [שהרי קצת דיני אבלות נוהגים בו, ב] דהיינו דברים שבצינעא שהם: תשמיש המטה ורחיצה. א אבל (א) דברים שבפרהסיא (לא), דהיינו להסיר עטיפתו, ב [ג] וזקא כשהוא מעוטף עטיפות ישמעאלים כמו שנחבאר לעיל סימן שפ"ז, אבל קצת עטיפה שנוהגים בקצת מקומות כל ל', אין צריך להסיר בשבת, הואיל ויש לו מנעלים ברגליו (מהרי"ו סימן ה'), ד [וללבוש מנעליו, (ב) ולזקוף המטה מכפייתה, ושלא ללבוש בגד קרוע, אלא מחליפו, ואם אין לו להחליף ג מחזיר קרעו לאחריו; ות"ת הו' דבר שבצינעא, ד <א> אבל לחזור (ג) הפרשה, כיון שחייב אדם להשלים פרשיותיו עם הציבור, הו' כקורא את שמע ומותר. ואם קראו את האבל לעלות לתורה, צריך לעלות, שאם היה נמנע היה דבר של פרהסיא; ורבינו תם היו קורים אותו בכל פעם שלישי, ואירע בו אבלות ולא קראו החזן, ועלה הוא מעצמו ואמר כיון שהרגל לקרותו שלישי בכל שבת, הרואה שאינו עולה אומר שבשביל אבלות הוא נמנע, והו' דברים של פרהסיא. (וכן אם הכהן אבל ואין כהן אחר בבה"כ, ד) מותר לקרותו; אבל בענין אחר, (ה) אסור (הגהות מיימוני פ"ג מה"א).

20 - ט"ז יורה דעה סימן ת

(א) אבל לחזור הפרשה. - ובאגודה כתב ונראה לאיסור וכ' רש"ל להכריע דבחול אסור ובשבת שרי שהוא זמן והוא מחובת היום עד כאן לשונו. וכתב רש"ל בתשובה סימן ע"א דאבל שיום מילת בנו בשבת אין לו לעלות לתורה אף על פי שנהגו בקצת מקומות שאבי הבן הו' חיוב לעלות ביום מילת בנו מכ"מ לא מקרי פרהסיא:

21 - פתחי תשובה יורה דעה סימן ת ס"ק ג

(ב) הפרשה - עבה"ט ועי' בספר בית הלל בהג"ה לבן המחבר שכתב לפ"ד הי"א בא"ח סי' רפ"ה שעד רביעי בשבת הו' לאחר שבת לענין שיקרא הסדר שמו"ת וא"כ כשישלים הז' ימי אבילות בא' או בב' אינו רשאי לקרות בשבת הסדר שמו"ת אחד שיכול להשלים עד רביעי בשבת עכ"ד ועי' בשאלות ותשובות ארבעה ט"א סי' י"א שחולק עליו וסובר דלעולם צריך לקיים המצוה כתקנה לקרות בשבת עצמו. וכתב עוד שם דאסור ללמוד משניות מסכת שבת כמנהגו בכל שבת ע"ש:

22 – שו"ת שיח יצחק סימן קנו

קריאת שמו"ת בתרגום יונתן בן עוזיאל. בעזה"ת א' לס' ראה תרצ"ב.

נשאלתי מתורני א' שהגיד לי שנוהג בכל שבת קודש בקריאת שמו"ת, שקורא תרגום יונתן תמור שקוראים תרגום אונקלוס, אי אריך למיעבד כן.

תשובה. הנה נודע הדבר ומפורסם לכל, שבכל תפוצות ישראל מקצה העולם ועד קצהו קיימו וקיבלו היהודי עליהם ועל זרעם לעשות ככל האמור בגמ' וש"ע לקרות הפרשה בכל ש"ק או בעש"ק שנים מקרא וא' תרגום בתרגום אונקלוס, (נכבד הרמז שכותב הלבוש באו"ח (סי' רפ"ה) ואל"ה שמו"ת בני ישראל, ר"ת, וחייב אדם לקרות הפרשה שנים מקרא וא' תרגום, וזה חייבים כל בני ישראל, עיין שם), ואף שאין מפורש בטור וש"ע או"ח גבי דינא דקריאת שמו"ת, דהיינו תרגום אונקלוס, שז"ל הטור שם, וצריך לזיז להשלים הפרשה עם הציבור דאמר ר' הונא ברי' דר' יהושע אמר ר' יונה א"ר אסי, לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הציבור שנים מקרא וא' תרגום, אפי' עטרות ודיבון, עיין שם, ולשון המחבר בסי' ההוא שהוא לשון הרמב"ם ככה הוא, אעפ"י שאדם שומע כל התורה כולה כל שבת בציבור, חייב לקרות לעצמו בכל שבוע פרשת אותה השבוע שנים מקרא וא' תרגום אפי' עטרות ודיבון, עכ"ל.

ומה שלא הזכיר הטור וש"ע באיזה תרגום יקראו, הרי ישנם ג' תרגומי אונקלוס ותרגום יונתן בן עוזיאל ותרגום ירושלמי, י"ל באשר סתם תרגום נודע הוא לרבים שהוא הוא התרגום אונקלוס, כי הוא הניתן בסיני כמו יגר שהודתא וכיוצא בו, כמפורש בלבוש הנ"ל בסי' זה, א"צ לטור וש"ע להשמיע שהקריאה בתרגום הוא בתרגום אונקלוס, כי סתם תרגום נקרא בפי העולם רק תרגום אונקלוס, והוי כדכתבו התוס' ריש גיטין [ב' ע"א ד"ה המביא גט], אף על גב דלשאר שטרות נמי קרי גט מ"מ סתם גט מובן בו גט אשה, ולזאת א"צ המשנה להאריך ולנקוט המביא גט אשה. (וכתבתי בזה זה רבות בשנים בתשובה אחת, שלזאת אין אנחנו מזכירים בברכה שלפני קריאת המגילה על מקרא מגילת אסתר אף על גב שישנם ח' מגילות, משום דסתם מגילה כשאנו אומרים נודע ומפורסם לכל שעל מגילת אסתר כוונתינו, ושם ב"ה הארכתי בזה). ואת התרגום הזה זהירי בי' למיקרי בי' בכל תפוצות ישראל, ולזאת בסי' קמ"ה בסדרו הטור דיני מקומות שנהגו' לתרגם קריאת התורה כותב ג"כ תרגום סתם, כי האי תרגומא דאונקלוס הוא הראשון אשר זכה מסיני והוא הקדום, כי התרגום יונתן עה"ת אינו מיונתן בן עוזיאל שתרגם נביאים, המובא במגילה (דף ג' ע"א), כמו שהאריך הרחיב הדיבור בזה גאון החיד"א בספרו שם הגדול' ח"ב בערך תרגום, ומביא מס' קרבן מנחה למהר"י חאגיז (סי' נ"ד), שתרגום זה שבידינו על התורה מיונתן אינו ליונתן בן עוזיאל אלא הוא תרגום ירושלמי, ועייש"ה באריכות נועם. (ובין אותן גאוני ארץ שס"ל שהוא מיונתן בן עוזיאל שמונה גאון בשה"ג שם, לחידוש שלא הזכיר ג"כ את המהר"ל מפראג ז"ל, כי בספרו באר הגולה דף ק"ל ז"ל, ובדעתו (של רבנו עזריה מן האדומים בספרו מאור עינים) השיב הוא אחר דברי יונתן בן עוזיאל אשר בחכמתו כל עוף הפורח עליו נשרף, ע"ש דבריו אחרי הביאו תרג"י לפסוק ויעש אלקים את הרקיע, עיין שם.)

ויש להזכיר דברינו ג"כ שכוונת הגמ' בקריאת התרגום הוא דווקא אונקלוס, מדברי התוס' ברכות (דף ח' ע"ב) ד"ה ואפי' עטרות ודיבון וכו', פירש"י אפי' עטרות ודיבון שאין בו תרגום שצריך לקרותו ג"פ בעברי, וקשה אמאי נקט עטרות ודיבון, שיש לו מכל מקום תרגום ירושלמי, הי' לו לומר ראובן ושמעון או פסוקא אחרינא שאין בו תרגום כלל, וי"ל משו"ה נקט עטרות ודיבון אף על גב שאין בו תרגום ידוע אלא תרגום ירושלמי וצריך לקרות ג"פ העברי, מ"מ יותר טוב לקרות פעם ג' בתרגום, עכ"ל. הרי מפורש יוצא מדברי תוס' האלו שבקריאת התרגום שציוו חז"ל בקריאת שמו"ת הוא דווקא תרגום אונקלוס, ודו"ק.

ושוב מצאתי בה"ת שאם שדבר זה שסתם תרגום הוא אונקלוס, אם כי מדברי הטור במקומו באו"ח (בסי' רפ"ה) ובסי' קמ"ה לא למדנו, השמיענו כזאת במקום אחר, כי דברי תורה עניים במקום זה ועשירים במקום אחר, כי ככה דבריו בטור אה"ע (סי' ל"ח), אם אמר לאשה שתתקדש לו ע"מ שאני קורא אינה מקודשת אלא א"כ קורא ג' פסוקים בתרגום אונקלוס, וכן הוא בשו"ע אה"ע ז' בסי' הנ"ל (סעיף כ"ה), וז"ל, ע"מ שאני יודע לקרות צריך שיקרא התורה ויתרגם אותה תרגום אונקלוס הגר, וברמ"א, וי"א דאם יודע לקרות ולתרגם ג' פסוקים סגי, עכ"ל. והנה מקור דהאי דינא הוא בגמ' דקידושין (דף מ"ט ע"א), כמובא ביתה יוסף כאן, וז"ל הגמ' שם, תנו רבנן על מנת שאני קרינא כיון שקרא ג' פסוקים בבית הכנסת הרי זו מקודשת, ר' יהודה אומר עד שיקרא ויתרגם יתרגם מדעתיה, והתניא רבי יודה אומר המתרגם פסוק כצורתו הרי זה בדאי, והמוסיף עליו הרי זה מחרף ומגדף, אלא מאי תרגום, תרגום דידן, עכ"ל הגמ' שם. הרי לפי"ז מפורש יוצא בדברי הטור ומחבר הנ"ל שתרגום המוזכר בש"ס הוא תרגום אונקלוס, וממילא המשנה ובונה במה לעצמו וקורא תמור תרגום אונקלוס התרגום יונתן לא יצא יד"ח קריאת שמו"ת, ודו"ק.

סוגיות במס' ברכות שיעור 6 – שנים מקרא ואחד תרגום

ואח"כ זכיתי בהי"ת למצוא בס' התשב"ץ למהר"ם מרוט"ב ז"ל שכבר עמד בענין זה, אם רשאים בקריאת שמו"ת לקרות תרגום ירושלמי דהיינו תרג"י כדהבאנו לעיל מדברי גאון החיד"א ז"ל, כי ז"ל בדיני ס"ת בדפוס ווניציאה (דף ט"ו ע"א סי' קפ"ד), נראה למהר"ם ז"ל שאינו מועיל כ"כ שחוזר שלשה פעמים מקרא כמי שיחזור שנים מקרא וא' תרגום, כי מן הדין היה לנו לחזור את הסדר בתרגום ירושלמי לפי שמפרש את העברי יותר בטוב מתרגום שלנו אך אין מצוי בינינו, ואף כי אנו נמשכים אחר מנהג בבליים, עכ"ל"ק זי"ע. ירצה הגאון באשר אנו עושים בכל כבבליים, עיי' תשובת הרא"ש (כלל ד' סי' יו"ד), עט"ז או"ח (סי' קי"ז ס"ק א'). וקצת יש לצדד שצריך התרה עפ"י ג' באשר צריך להניח מנהג זה ולעשות ככל אשר עושים כל איש ולקרות שמו"ת בתרגומא דאונקלוס, ולסלק מנהגו שנהג עד עתה לקרות בתרגום יונתן ויש להאריך עוד בזה, ודו"ק היטב.

23 - שו"ת שיח יצחק סימן קנג

לקרות אחר שמו"ת פרשה מסדר הבא .

רבים נוהגים לקרות אחר קריאת שמו"ת פרשה א' מסדר הבא, וכן נהג הגאון אמרי אש זי"ע, כמובא בספר הנהגותיו זכרון יהודא דף כ"ד ע"ב. ולענ"ד אפשר יסוד מנהג זה, עיין או"ח סי' קל"ט סעיף א', וז"ל המחבר, במקום שנהגו שהעולה בעצמו קורא בקול רם, אם לא סידר תחילה הפרשה פעמים שלש בינו לבין עצמו לא יעלה, ובהג"ה במקום שהחזן קורא הוא צריך לסדר תחלה. ובבאה"ט שם [סק"א] כתב, שכנה"ג כותב דמצוה שגם העולה יסדר בינו לבין עצמו, ובשנים מקרא שקרא בע"ש יוצא ונחשב בחשבון .

והנה בסמיכה לעלות לתורה על שקרא שמו"ת ובזה סידר הפרשה, ע"ז יכול לסמוך בשבת שחרית, יען דכבר קרא שמו"ת בע"ש, או בשחר, כבשערי תשובה סי' רפ"ה [סק"א] משמי' דהאר"י ז"ל, וכמופסק ג"כ בעבודת הקודש להג' חיד"א ז"ל [מורה באצבע סי' ד' אות קכ"ט], או אחר חצות, כשיטת של"ה במג"א שם [סק"ה], אבל כשעולה שבת במנחה וכן בשני וחמישי הבא, וזאת הפרשה עדיין לא סידר, והאיך יעלה לקרות, על כן נוהגים לקרות גם פרשה מסדר שבת הבא למען שגם פרשה זו תהא סדורה, ולפי"ז בפרשה שקורים בשני וחמישי מפרשה ראשונה, צריכים לקרות עד מקום הפרשה שסיימו בביה"כ"נ.

24 - שו"ת שיח יצחק סימן פב

עמידה לנוכח הקורא פרשת התוכחה .

בס' אגרא דפרקא (סי' רנ"ט), בגמ' שבועות (דף ל"ו ע"א), יכנה אלקים, יתיב ר"כ קמי' ויתיב וקאמר הא מתניתין כדתניא, א"ל כנ"ה [שלא לומר לנוכח לחבירו לשון קללה אפי' דרך לימודו] יתיב האי מרבנן קמי' דר"כ, ויתיב, וקאמר גם א - ל יתצך וגו', א"ל כנה, ופריך תרתי ל"ל מ"ד ה"מ מתניתין, אבל בקראי אימא לא מכנינן, קמ"ל. (לענ"ד הפי' בגמ' בקראי אימא לא, ע"ד בשו"ע או"ח (סי' קט"ז), דאסור לשנות פסוק, עיין שם גבי ברכת רפאינו, וזה דקאמרה גמ' אבל בקראי אימא לא משנינן ודו"ק). ויש ליזהר בדבר ותמיה' לי, למה לא הביאו הפוסקים זה הדין, עכ"ל. חידוש שלא זכר הגה"ק שדבר זה הובא להלכה בכנה"ג הגהת חו"מ בסי' כ"ז, משמי' דשלטי גבורים בשבועות שם, וכותב אח"כ ותתבונן בזה שמנהג ישראל תורה, מה שמקפידין שלא לעלות לתורה בקריאת התוכחות כי המקרא קורא לנוכח, ואני מקפיד בקריאת התוכחות שלא יעמוד אדם נגדי או אצלי, כיון שהוא דינא דגמ', עכ"ל"ק זי"ע. בוודאי כוונת הגה"ק כשקרא התוכחה בקריאת שנים מקרא ואחד תרגום נזהר בזה, דבקריאת התורה ברבים אם שקוראה בלא גברי, אבל הסגן מוכרח לעמוד, דאין רשאי לקרות בלא סגן, כמבואר בירושלמי ומובא בסי' קל"ט באו"ח .

ותיתי לי שזה רבות בשנים אני נזהר בזה להיות בחדר לבדי, ואין איש עמי בעת שאני קורא התוכחות בקריאת שמו"ת, מה"ט עוז לבי שזכיתי לכוון בזה לדעת הגדול ז"ל.

25 - מבוא לספר אמת ליעקב

26 – שיעורי הרב סימן מד

סימן מד

בדין תרגום בקריאת התורה ובנביא

[א]

כתב הרמב"ם (פי"ב מהלכות מפלה הלכה י') וז"ל, מימות עזרא נהגו שיהא שם תורגמן מתרגם לעם מה שהקורא קורא בתורה כדי שיזינו עיני הדברים, עכ"ל. ומקור דברי הרמב"ם צמה שכתב דיסוד דין מתורגמן הוא מימות עזרא הוא בגמ' מגילה (דף ג' ע"א) דאיתא: והא אמר רב איקא בר אבין אמר רב חננאל אמר רב, מאי דכתיב (נחמ"ו ח) ויקראו בספר תורת האלקים מפורש וגו', תורת האלהים זה מקרא, מפורש זה תרגום, ע"כ. ומבואר בגמ' דדין תרגום בשעת קריאת התורה יסוד תקנתו הונהג מימות עזרא, וכדליפיין לה מקרא, וכמו שכתב הרמב"ם.

ועייין ברמב"ם (פי"א מהלכות מפלה הלכה א') שכתב: משה רבינו תיקן להם לישראל שיהו קורין בתורה ברבים בשבת ובשני ובחמישי בשחרית כדי שלא יהיו שלשה ימים בלא שמיעת תורה. ועזרא תיקן שיהו קורין כן במנחה בכל שבת משום יושבי קרנות. וגם הוא תיקן שיהו קורין בשני ובחמישי שלשה בני אדם, ולא יקראו פחות מעשרה פסוקים, עכ"ל.

וצ"ב בלשון הרמב"ם שחילק בזה, דלגבי תקנת עזרא שיקראו במנחה בשבת ושלא יקרא פחות מעשרה פסוקים ושיהיו

לפחות ג' עולים כתבו הרמב"ם בלשון תקנה, וכמו שכתב לעזרא הסופר תיקן, ואילו לגבי תרגום כתב מימות עזרא נהגו, דמשמע מדבריו דדין מתורגמן מנהגא בעלמא הוא, ואשר לכאורה צריך עיון בזה, דמאי שנא זה מזה, הלא שניהם יסודם מתקנת עזרא ומתד קרא ילפיין להו, וכדמפורש בקרא בנחמיה, ויקראו בספר תורת האלקים זה מקרא, מפורש זה תרגום, ואם כן מאי שנא דין תרגום שאינו אלא בתורת מנהג, והדברים ז"כ.

מאי גרמא

ואשר נראה דמקור דברי הרמב"ם הוא מהירושלמי במגילה (פ"ג ה"א) דאיתא שם: והתרגום מעכב (בנחמיה), אמר רבי יוסה, מן מה דאנן חמיין רבנן נפקין למעניתא וקראיי ולא מתרגמין, הדא אמרה שאין התרגום מעכב, ע"כ. ולכאורה דברי הירושלמי צריכין ביאור, דמאי שנא דין מתורגמן משאר דיני קריאת התורה כג' קרואים וי' פסוקים שהם לעכובא, ואשר נראה דהרמב"ם הוכיח מזה דחלוק דין תרגום בקריאת התורה דלאו תקנתא הוא, רק מנהג הוא מימות עזרא, ועל כן הוא דתרגום אינו מעכב, כיון שאינו תקנה אלא מנהגא בעלמא הוא ופשיטא דלאו לעכובא הוא. מה שאין כן דינא דג' עולין ועשרה פסוקים הוא לעיכובא בקיום חובת קריאת

לפי
הרמב"ם
ע"כ

קריאת

אם פירוש המילים שאינו מכירם נלשון הענין ולכן תקנו שיהא מנזות קריאה חלה הקודש, אבל בשל תורה צריך שיצין עמם על התרגום עממו¹²³.

5252 (15)

123 ומבואר לפי"ד רבינו ז"ל שביאר מחלוקת רש"י ותוס' שנחלקו אי חל דין קריאה על עצם התרגום. והנה בשו"ע (או"ח סי' קמ"ה סעיף ג') כתב ז"ל, האידנא לא נהגי לתרגם משום דמה תועלת בתרגום, כיון שאין מבינים אותו, עכ"ל. ועיי"ש במשנה ברורה (סק"ד) שכתב ז"ל, ואין לומר נלמוד מהם לפרש גם אנחנו לעם בלשון שיבינו, דשאני תרגום שנתקן ברוח הקודש [טור]. ועיין במגן גבורים שהביא בשם תשב"ץ שגם עתה רשות לתרגם בלשון תרגום, אף שאין מבינים אותו, משום שנתקן ברוח הקודש, אלא שאין התרגום מעכב, עכ"ל. והנה לכאורה לפי התשב"ץ דיש ענין לתרגם בלשון תרגום אף כשאין מבינים, חזינן דחל דין קריאה על עצם התרגום, דאל"כ למה יתרגם כשאין העם מבינים לשון תרגום.

7177

והנה נסתפקתי לגבי שנים מקרא ואחד תרגום, אי צריך לומר התרגום בפה ולהשמיע לאזניו, או דסגי במהרהר בלבו, דכיון דתרגום הוי תורה שבע"פ לא צריך לאמרו בפה שאין כאן ככתבה שיקרא כמו המקרא. ועיין בהגהות מיימוניות (סוף פ"ג מהל' תפלה אות ת') ז"ל, כתב רבינו ברוך שמצא בספרו של ראב"ן, לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הציבור, ו"ל דביחיד הדר בכרך שאין לו ל" לקרות בתורה איירי, דצריך לכיון השעה שהציבור קורין בב"ה, ויקרא גם הוא ביחיד, ב' מקרא כנגד ב' שקורים בבית הכנסת, ואחד תרגום כנגד המתרגם, עכ"ל.

LINE 7

והנה לכאורה אם התרגום גבי שנים מקרא ואחד תרגום מבוסס על המושג של תרגום בקריאת התורה שבבית הכנסת, וכדברי רבינו ברוך, לכאורה נידונו אם יוצא בהרהור, תלוי במחלוקת רש"י ותוס' שהביא רבינו, אי חל דין קריאה על עצם התרגום, או דדין הבנה בעלמא הוא, דאי חל דין קריאה על התרגום עצמו אם כן צריך לאמרו בפה, ולהשמיע לאזנו. אבל אי לא חל דין קריאה על התרגום, והוא כדי שיבינו העם לבד, והוי כדין תורה שבעל פה, א"כ יוצא גם בהרהור והגיון. (ולכאורה ספק זה הוא דווקא בקריאת תרגום אונקלוס וכסברת רב עמרם ורב נטרונאי גאון, אבל לאלו דסברי דיוצאין אף בשאר פירושים וכן סבר בעל סה"ת מובא בהגהות מיימוניות, ויש אף הסוברים שאף בפירוש רש"י על התורה יוצאין, דלפי"ז לכאורה לא חל לגבי פירושים אחרים דין קריאה), וצ"ע לדינא.

15155 עמ"ס 2162

ושאלתי את ידידי הגר"צ שכטר שליט"א ואמר לי דלכאורה יוצא התרגום בהרהור. אולם ראיתי ששאלו את הגר"ח קנייבסקי שליט"א בענין זה, ואמר שצריך לאמר בפה כדי שישמיע לאזניו.

15155 עמ"ס 2162

והנה גרסינן בירושלמי (נדרים פ"א ה"ג): כתיב (דברים ד) ראה לימדתי אתכם חוקים ומשפטים מה אני בחנם אף אתם בחנם. יכול מקרא ותרגום כן ת"ל חוקים ומשפטים חוקים ומשפטים אתם מלמדים בחנם ואי אתם מלמדין בחנם מקרא ותרגום, ע"כ. הרי דלהירושלמי האיסור ליטול שכר הוא דווקא לגבי תורה שבע"פ, אבל בעד מקרא ותרגום מותר ליטול שכר. ולכאורה צ"ע דלמה תרגום שהוא פירוש התורה לא יחשב כתורה שבעל פה.

15155 עמ"ס 2162

ואשר נראה לבאר בזה ע"פ הא דמבואר בברכות (דף י"ג) דלרבי כל התורה כולה בכל לשון נאמרה. ובתוס' שם כתבו שכל דבור ודבור שהיה יוצא מפי הקב"ה היה מתחלק לשבעים לשון. דהיינו דתרגום התורה אינו רק פירוש לבד, אלא דחשיב כקריאה במקור, ולא רק תרגום לבד. ולכן שפיר י"ל דלתרגום יש דין של תורה שבכתב. וראיה לדבר למ"ד ספרים נכתבין בכל לשון וחלה עליהן אף בשאר לשונות קדושת ס"ת, ועל כרחך מוכח מזה דחשיב קריאה בתרגום כתורה שבכתב.

רסד שיעורי עיני קריאת התורה הרב

והנה ברש"י ד"ה עשרה מתרגמין כמז ו"ל, לא גרסינן, שאין תרגום לכמוזים, עכ"ל. ונראה דרש"י קצר דהא דאין תרגום לכמוזים היינו משום דרק צמורה ונציא הוא דמקנו לתרגמם כיון שיסוד קריאתם הוא משום מלמוד

והנה עיין בשטמ"ק בברכות (שם, ד"ה לימא קסבר רבי דכל התורה כולה בכל לשון נאמרה) שהביא שיטת הראב"ד וז"ל, אבל הראב"ד ז"ל כתב וזה לשונו, הא דדייקינן מרבנן על התורה אם נאמרה בכל לשון אם לא, לא על הכתיבה שכתב משה נאמרה, שהכל יודעים שלא נכתבה בספר אלא בלשון הקודש, ולא נכתבו שאר לשונות אלא על האבנים שבגלגל כדכתיב באר היטב. אלא על התלמוד שלמדו הקודש ברוך הוא למשה, ומשה למד אותה לישראל, לפי שהיו בהם גרים משאר לשונות, נסחפק לנו אם היה מלמדה לכל אחד ואחד בלשונו, וכן כל אחד ואחד יוצא ידי שינון בלשונו, או שמא לכולם שונה בלשון הקודש, ואין אדם יוצא ידי והגית בו אלא בלשון הקודש, עכ"ל. ודבריו צ"ב שהרי אפי' למ"ד דבלשון הקודש נאמרה ודאי דירצאין מצות ת"ת בשאר לשונות שהרי עיקר תורה שבע"פ נכתבה בגמרא בלשון ארמית, וזה פשוט שת"ת אינו תלוי דווקא בלשון הקודש, אלא דכוונתו של הראב"ד הוא בתורה שבכתב אי מקיימין הקיום מקרא בשאר לשונות או דווקא בלשון הקודש ככתבה, אבל למ"ד דכל לשון יוצאין אף הקיום מקרא בשאר לשונות, שהרי ודאי דיש קיום ת"ת של הבנת הדברים אף בשאר לשונות. וזהו כמו שכתבנו דבתרגום יוצאין לא דק הקיום של הבנת הדברים ששייכת גם לתורה שבע"פ, אלא הקיום של מקרא המיוחדת לתורה שבכתב, ונחשבת לקריאה ככתבה וקיום תורה שבכתב אף בשאר לשונות.

ולפ"ז מובן למה להירושלמי מקרא ותרגום שוין שנלמדין לא רק בחנם אלא אף בשכר, דכיון דתרגום הוי קיום מקרא וקיום קריאה ככתבה, ממילא דינו שוה לתורה שבכתב, ואין עליה דין מסורה, ודו"ק.

והנה כתב הרמב"ם (פ"ב מה' ק"ש ה"י) וז"ל, קורא אדם את שמע בכל לשון שיהיה מבינה, והקורא בכל לשון צריך להזהר מדברי שבוש שבאותו הלשון, ומדקדק באותו הלשון כמו שמדקדק בלשון הקדש, עכ"ל. ובהשגות הראב"ד כתב וז"ל, אין זה מקובל על הדעת, לפי שכל הלשונות פירושו הן, ומי ידקדק אחר פירושו, עכ"ל. ומבואר דנחלקו הרמב"ם והראב"ד אי קרא ק"ש בשאר לשונות אי צריך לדקדק באותו הלשון או לא. ושמעתי ממור"ד מן הגר"ד סולוביצ'יק זצ"ל. לבאר במחלוקתו, דנחלקו בדין דק"ש נאמרת בשאר לשונות, דלהרמב"ם זהו משום דאף בשאר לשונות חשיב כקריאה במקור ולכן צריך אף בשאר לשונות לדקדק בלשון, אבל הראב"ד סבר דבשאר לשונות יוצאין בתורת תרגום, אבל לא משום דבשאר לשונות הוי קריאה במקור, ולכן לא בעינן שידקדק באותו לשון.

ולפ"ז צ"ע מה שהבאנו מהראב"ד בשטמ"ק דמשם מבואר דהוי קיום מקרא אף בשאר לשונות אי תורה בכל לשון נאמרה ומהראב"ד בהל' ק"ש מבואר דינו אלא תרגום ולא חשיב כקריאה במקור. אבל יש לחלק דאפי' אי לענין ק"ש הוי תרגום ולא בעי דקדוק באותו הלשון, מ"מ מתהווה ע"י תרגום זה קיום של מקרא ותורה שבכתב, מלבד הקיום של תורה שבע"פ. ולפ"ז דתרגום חשיב תורה שבכתב ולהראב"ד כקריאה במקור, מוכן דמשו"ה שפיר חל דין קריאה לרש"י על התרגום עצמו.

ד"ה לימא קסבר

והנה כתב הרמב"ם (פ"ב מה' ק"ש ה"י) וז"ל, קורא אדם את שמע בכל לשון שיהיה מבינה, והקורא בכל לשון צריך להזהר מדברי שבוש שבאותו הלשון, ומדקדק באותו הלשון כמו שמדקדק בלשון הקדש, עכ"ל. ובהשגות הראב"ד כתב וז"ל, אין זה מקובל על הדעת, לפי שכל הלשונות פירושו הן, ומי ידקדק אחר פירושו, עכ"ל. ומבואר דנחלקו הרמב"ם והראב"ד אי קרא ק"ש בשאר לשונות אי צריך לדקדק באותו הלשון או לא. ושמעתי ממור"ד מן הגר"ד סולוביצ'יק זצ"ל. לבאר במחלוקתו, דנחלקו בדין דק"ש נאמרת בשאר לשונות, דלהרמב"ם זהו משום דאף בשאר לשונות חשיב כקריאה במקור ולכן צריך אף בשאר לשונות לדקדק בלשון, אבל הראב"ד סבר דבשאר לשונות יוצאין בתורת תרגום, אבל לא משום דבשאר לשונות הוי קריאה במקור, ולכן לא בעינן שידקדק באותו לשון.

ולפ"ז צ"ע מה שהבאנו מהראב"ד בשטמ"ק דמשם מבואר דהוי קיום מקרא אף בשאר לשונות אי תורה בכל לשון נאמרה ומהראב"ד בהל' ק"ש מבואר דינו אלא תרגום ולא חשיב כקריאה במקור. אבל יש לחלק דאפי' אי לענין ק"ש הוי תרגום ולא בעי דקדוק באותו הלשון, מ"מ מתהווה ע"י תרגום זה קיום של מקרא ותורה שבכתב, מלבד הקיום של תורה שבע"פ. ולפ"ז דתרגום חשיב תורה שבכתב ולהראב"ד כקריאה במקור, מוכן דמשו"ה שפיר חל דין קריאה לרש"י על התרגום עצמו.

שארז"ל [סנהדרין דף פ"ט ע"א] דאין ב' נביאים מתנבאין בסגנון א' הוא משום דהנביא היה מקבל צורת הנבואה והדברים היה מוציא הנביא מלבו, וכיון דדעותיהן אינן שוות בע"כ שכל א' יביע נבואתו בלשון משונה מחבירו, משא"כ בתורת משה שמשה מסר הדברים ממש כמו שנאמרו לו כדאמרינן בפ"ק דבבא בתרא [דף ט"ו ע"א] הקב"ה אומר ומשה כותב.

ויוצא לנו נפקותא גדולה בין תורה לנביאים וכתובים, דבתורה התיבות כמות שהן תורה הן, שהרי אומר ממש דברי ד' ושפיר מקיים המצוה על ידי המקרא בלבד אפילו אם אינו יודע מאי קאמר, משא"כ בנביאים שהלשון הוא הבעת מחשבת הנביא, א"כ ע"כ כשהלה מבין מה שהוא אומר אזי הוא מקיים מצות תלמוד תורה, ודו"ק³. והיינו ביאור דברי רש"י הנ"ל, דלפיכך קרי ליה לחומש מקרא משום דבקריאתה בלבד הוא מקיים מצות ת"ת, משא"כ בנ"כ דבהו רק על ידי הלמוד הוא מקיים מצות תלמוד תורה.

ואפשר לכאר בזה הא דדנין בגמרא ברכות [דף י"ג ע"א] אי כל התורה כולה בלה"ק נאמרה או בכל לשון, דפירש"י שניתנה לקרות בתורה, דהקשו התוס' דהיא רק תקנת עזרא. אבל לפמש"כ כוונת רש"י היא דניתנה לקרות לקיים מצות תלמוד תורה רק על ידי קריאה אע"ג דאינו יודע הפירוש, והיינו דאם נאמר שניתנה תורה בשבעים לשון הרי כולם הם תורה שבע"פ אע"פ שאינו יודע הפירוש ומקיים המצוה ע"י

קריאה בלבד, משא"כ אם ניתנה בלה"ק א"כ אם קורא בלשון אחרת אינו מקיים המצוה בקריאה בעלמא אא"כ ידע פירוש הדברים, ודו"ק⁴.

ה. וכיון דאחינן להכי נבין ענין של שנים מקרא ואחד תרגום, דלכאורה מהיכן בא לנו להצריך שהמקרא יעבור ב' פעמים ואמאי לא תסגי שיקרא ויתרגם. אבל לפ"מ שבארתי יש כאן שני מצוות: הא' היא מצוה קריאה בעלמא; הב' מצות הלימוד של הפרשה, ולפיכך צריך מתחלה לעבור על הפרשה בקריאה, ואח"כ שוב צריך הוא ללמוד את הפרשה על ידי שיתרגם אותה, ולפיכך צריך לאומרה ולתרגם אותה והרי זה שנים מקרא וא' תרגום.

גם לפ"ז יצא לנו דין מחדש למעשה, שיצטרך לעבור על פרשה א' במקרא ובפעם הב' יתרגם כל פסוק ופסוק שכן היו נוהגין בבית הכנסת לתרגם כל פסוק ופסוק וכמש"כ תלמידי רבינו יונה בפ"ק דברכות [דף ר' ע"ב בד"ה בין פסוק לפסוק]. וזכר למש"כ ממש"כ במתני' דמגילה [דף כ"ה ע"א] נקרא ולא מתרגם, והיינו דנשאר המקרא בלא תרגום, והיינו בלא פירוש וביאור, הרי דמקיימין מצות קה"ת אף שאין מביינין פירוש המקראות, ודו"ק. ועיין מגילה דף ד' ע"א: דאמרי אינשי אעבור פרשתא דא ואתנייה.

ולפ"ז אפשר למצוא פשרה בין הדעות שנחלקו בסדר של שנים מקרא וא' תרגום, הביאם המגן אברהם [אור"ח סי' רפ"ה סק"א], דהרש"ל וכן השל"ה כתבו שיקרא

3. עיין מג"א [אור"ח סי' נ' סק"ב] שכתב וז"ל: אבל עכשיו שאין מבינים צריכים ללמוד להבין דאל"כ אינו נחשב ללימוד כו' אבל אם אומר המשנה ואינו מבין אינו נקרא לימוד לכן צריכים ללמוד הפירוש עכ"ל. ובשו"ע הרב [הלכות תלמוד תורה אות י"ב] דייק מדבריו שהיינו דוקא בתורה שבעל פה אבל לא בתורה שבכתב, אבל לא נזכר שם חילוק בין חומש לנביאים וכתובים.

4. במק"א ביאר רבינו קטע זה בזה"ל: והיינו דזה ודאי הוא שכל דבור ודבור היה מתחלק לע' לשון, אלא שאנו דנין אם נתחלק בתור פירוש וכיון שכן אם אינו מבין אין זו תורה שהרי אף שכן יצא מפי הקב"ה אבל רק בתור פירוש נאמר ולפיכך צריך להבין פירוש הדברים, או אף שלכתיבה לא ניתן האמור רק בלה"ק אבל לקיים מצות קריאה בתורה שבכתב מקיים באיזה לשון שיקרא ואע"פ שאינו מבין מה שהוא אומר, שהרי הוא אומר הדברים כמו שיצאו מפי הגבורה. ועיין בפ"ב מק"ש הל"י בלשון הראב"ד בהשגות אם שאר הלשונות הם רק פירושה של לה"ק הן, ודו"ק היטב שכאן נחלקו אם נאמרה התורה בכל לשון או בלה"ק.

משמע דנביאי עדיפי. אבל באמת לפי מה שביאר רש"י שם עדיפות דנביא הוא מפני שהם נשתלחו להתנבאות לישראל, אבל עדיפות דספר נבואה על ספר מספרי הכתובים אין לנו הוכחה, ואפשר דשניהם שוין כדמשמע מהברייתא שהבאתי לעיל⁶.

אבל מה שצריך להגדיר מאיזה טעם קבעו ספר זה לבין הנביאים וזה לסדרן של כתובים. ואין לומר דתלי במי שכתבן, שהרי שמואל כתב ספרו וספר שופטים ורות [נבא בתרא דף י"ד ע"ב], ופירש"י שכולם קדמו לו ועמד וכתב ספרן ומה שעלתה לישראל בימיהם וכן רות שהיתה בימי שפוט השופטים עכ"ל, וא"כ אמאי סדרו שופטים בין הנביאים ורות בין הכתובים, וכן ירמיה שכתב ספרו וספר מלכים וקנינות, אמאי ספר מלכים בסדרן של נביאים ומגילת קנינות בין הכתובים היא?

והנראה, דכמו שהנבואה שנשתלחה להם לישראל על ידי הנביא בשם נבואה תקרא, כמו כן הנהגת ד' עם האומה הישראלית כשנכתבה על ידי נביא שהוא נתן הערכתו על הנהגת הש"י ג"כ בשם נבואה תקרא, שהרי מכיון שהוצרכה לדורות א"כ ה"ז כשליחות אל ישראל, משא"כ אם הנביא כתב מגילה בדבר יחיד ונכתבה ברוה"ק [דזה תנאי מוקדם לכל הספרים שמטמאין את הידים] הרי זה ספר לימוד והוא נכלל בין כתבי הקודש אבל אינם אלא כתובים, דהא אפילו למ"ד דקהלת אינה אלא חכמתו של שלמה אפ"ה הכניסוה בין הכתובים, שאף שהיא רק חכמתו של שלמה ואינה רוח הקודש מ"מ חכמת אלקים היא, ומכ"ש לפ"מ דקי"ל דברוה"ק נאמרה, ודו"ק.

כל פרשה, אבל הל"ח כתב דיקרא כל פסוק ב' פעמים והתרגום עליו. ולפמ"ש"כ יש לפשר ביניהם, דבפעם הא' יקרא הפרשה כולה, לומר מפתוחה עד הפתוחה או הסתומה שלאחריה, ואח"כ יתחיל שוב לקרות כל פסוק ופסוק ותרגומו עמו, וכמ"ש המג"א שם שכן היו נוהגין בזמן שהיו מתרגמין, ועיי"ש.

ו. אלא דאם נפרש דגם הרמב"ם ס"ל דרק חומשי התורה מחויב ללמדו עלינו לבאר מ"ש"כ בתורה שבכתב "כולה" שמזה דקדקו הפוסקים שכיוונו לנו"כ. והנראה, דהיה עולה בדעתנו דכיון דאם לא לימדו אביו חייב ללמד את עצמו כשיכיר, וא"כ היינו יכולים לפרש הא דאמרינן אביו מלמדו מקרא היינו עד שייגדיל, אבל משיגדיל כבר נפטר האב, קמ"ל דכל זמן שלא גמר כל ה' החומשים לא נפטר עד שיגמור אותן, ודו"ק⁵.

ז. ועתה עלינו לבאר הנפקותא בין נביאים לכתובים. הנה במגילה [דף כ"ז ע"א] תניא: מניחין תורה ע"ג חומשין כו' ע"ג נביאים וכתובים אבל לא נביאים וכתובים ע"ג חומשים וכו', משמע דנו"כ קדושתן שוה, ועיי"ש ובשלחן ערוך אורח חיים [סי' קנ"ג ס"ב במג"א סק"ב] שדן בזה וביאר דתלי בדעות ראשונים, ועיי"ש. והנה מפשט לשון הגמרא במגילה [דף ג' ע"א]: מאן אינהו כו' חגי זכריה ומלאכי אינהו עדיפי מיניה ואיהו עדיף מינייהו אינהו עדיפי מיניה דאינהו נביאים ואיהו לאו נביא הוא וכו', עיי"ש, משמע דאף שדניאל שלא כתב ספרו היינו משום שהיה בחוצה לארץ אבל היה יכול לכתוב כתובים מ"מ לא היה נביא,

5. ענין זה נתבאר להלן בפרשת ואתחנן [ד' פ"ט, ו' פ"ז], עיי"ש.

6. עיין ריטב"א [ראש השנה דף ל"ב ע"ב] שכתב וז"ל: ור"י בעל התוס' כתב דודאי נביאים וכתובים שוין בקדושתן שהרי כשהקפידו בספרי הקדש במס' מגילה בסדר הנחתן לא הפרישו בין נביאים וכתובים אלא שאמרום ביחד וכו', ועיי"ש. ואמנם יש ראשונים שנחלקו ע"ז וס"ל שקדושת נביאים גדולה מקדושת כתובים, עיין בהקדמת הרד"ק והמאירי לספר תהלים, ועוד.

בענין חיוב חלה בעיסה כדי לחלק

- I. Two Shailos.
- A. A woman makes a large batch of dough but only bakes two loaves, freezing the rest before baking them. Her plan is to take out a loaf or two each Friday and bake it. Does she say a ברכה on חלה הפרשת חלה?
- B. A woman tries to do the מצות הפרשת חלה for the רפואה שלמה for a friend. She takes upon herself to bake the full five pounds of flour every Friday. She and her family can't possibly eat all that חלה each week so she hands out חלה throughout the community each Friday. Can she still make a לזכות רפואה שלמה for her friend?
- II. Background to Concept. The חלה פ"א משנה ז' says: נחתום שעשה שאור לחלק חייב בחלה, נשים שנתנו לנחתום לעשות להן שאור אם אין בשל אחת מהן כשיעור פטורה מן החלה.
- A. There is a מחלוקת בירושלמי why women who give to a baker are exempt from חלה:
1. ר' יוחנן holds that it is destined to be split up amongst the individual women and any פטור מחלה is עיסה כדי לחלק.
 2. ריש לקיש holds that it is exempt because the baker kneads the dough שלא מדעת and any dough kneaded בעל הבית is פטור מחלה. However, a dough על מנת לחלק is חייב בחלה.
- B. Halacha. רמב"ם פ"ו ה"ט שו"ע סימן שכו סעיף ב' both hold like ר' יוחנן so if you are מגלגל חלה, עיסה כדי לחלק is פטור מחלה, but רמב"ם פ"ו ה"ז says it is forbidden to make an חלה on purpose. However if you simply don't need all that dough it is permissible because the prohibition to remove a חלה is only when you do it for no reason.
1. רמב"ם פ"ו ה"ז says it is forbidden to make an חלה on purpose. However if you simply don't need all that dough it is permissible because the prohibition to remove a חלה is only when you do it for no reason.
 2. רמב"ם holds that if an individual woman plans on being מחלק it would still be חייב בחלה since she may change her mind (unlike a baker who clearly plans on being מחלק). However, רמ"א סימן שכו סעיף ד' paskens that even an individual woman who plans on dividing her dough is חייב בחלה.
- III. Two Reasons for the Exemption.
- A. רשב"א (פסקי חלה שער ב' ב', מאיר"י פ"ה משנה ה', תשב"ץ and many others say it relates to כל העומד להחלק כחלוק דמי and it is therefore considered two separate doughs each of which are פטור מחלה.
1. שו"ת טוב טעם ועת מהדו"ת ח"ב סימן קפו – Even though we generally pasken like רבנן who don't hold כל העומד ל... דר"ש, perhaps חלה ותרומה are different because they can even be accomplished במחשבה alone.
- B. רמב"ן הלכות חלה דף כו מדייק from שו"ת שבט הלוי ח"ב סימן קעט אות ב'-ג' that the exemption is that since the entire חשיבות of the dough that generates the obligation in the first place, is the fact that it will one day be לחם, we judge it's חשיבות based on what it will be like when it is bread.
1. Proof to this understanding can be found in ר"ש פ"א מ"ה ורא"ש הלכות חלה סימן ב' who ask on תם רבינו who holds that if you make a סופגנין בליה עבה על מנת לעשות סופגנין that you are חייב בחלה because right now it is לחם so we ignore your plans to make it סופגנין, from our הלכה since at the time of the kneading we are taking into account what it will become. Apparently, they understand our הלכה like the second approach. If the idea were כל העומד we would be saying that the

בענין חיוב חלה בעיסה כדי לחלק

connection between the pieces of dough is not considered a connection since it is temporary. You can't say that a real dough isn't considered a dough because it will later be made as סופגנין.

- IV. Four Approaches. The גדולי הפוסקים have suggested four definitions of עיסה כדי לחלק.
- A. פתחי תשובה סימן ש"ק ב' בשם הלבוש והפרישה והב"ח ש"ך שם ס"ק ה' באור הגר"א שם – if you plan on dividing to give to others (who are not dependant on you for sustenance) it is מחלה, but if you plan on keeping for yourself it is חייב בחלה.
1. צל"ח ברכות דף לז' explains the logic that giving to somebody else has more finality to it because you won't ask for it back, but dividing for yourself may be a decision you will retract.
 2. This approach seems to be מנהג ישראל as we are always מפריש חלה even though we divide our dough into many loaves that we use for לחם משנה, since we plan on keeping all the loaves.
 3. שו"ת ארץ צבי ח"א סימן מט – proves from our משנה and פירוש הברטנורא that even if you plan on giving it out after it is already baked, it is still considered עיסה כדי לחלק.
- B. שו"ת בית אפרים יו"ד סימן סט – even if you are dividing for yourself it is considered עיסה כדי לחלק, unless you subsequently are planning on being מצטרף them in a single basket.
- C. פתחי תשובה שם בשם מעדני מלך ס"ק כ' – לחלק means plans to bake at different times (even if you are keeping all of them for yourself). Therefore, if you are freezing many loaves and only baking one or two, it is considered עיסה על מנת לחלק.
1. If, at a later date, you will bake a שיעור חלה at once, you would need to be מפריש חלה.
- D. חזון איש יו"ד סימן קצח ס"ק ג' זרעים לקוטים סימן ב' סק"ג – makes no difference if you are keeping for yourself, but whenever you are מקפיד that the separated dough not touch each other, (e.g. out of concern that it will ruin the taste or will not split evenly when torn apart) it is considered עיסה כדי לחלק. But if you only split them because you want small loaves, but aren't נשיכתן על מקפיד it is not considered עיסה כדי לחלק.
- V. ספר הלכה פסקה הלכה ד' השיטות when it comes to a חלה כהלכתה. פסק הרכה.
- A. This would mean that if you are planning on freezing much of the dough to bake one or two loaves each week, there would be no ברכה. This is the שמירת שבת כהלכתה פסק של Rav Vosner disagrees and holds that we simply pasken like the first approach, and so long as your intention is to keep it for yourself it would be חייב בחלה.
- B. In a case of a woman who bakes חלה every week knowing she will never be able to eat all of it, so she gives it out to friends, all would consider this עיסה כדי לחלק (with the possible exception of the חזון איש), and she should be מפריש בלי ברכה. This is CRITICAL for people who bake every week for the sake of a סגולה.
- C. רמ"א סימן שכו סעיף ד' paskens that if you made the dough with no intention to divide, and then changed your mind later even before baking it, it is still חייב בחלה.
- VI. רמ"א או"ח סימן רמב paskens that a woman should bake חלה each week for כבוד שבת.

בענין חיוב חלה בעיסה כדי לחלק

- A. Reasons. אחרונים offer two reasons for this practice:
1. כבוד שבת ויו"ט – אליה רבה ושו"ע הרב
 2. מג"א שם – in order to make sure you have פת ישראל for Shabbos (אליה רבה rejects this because we don't find this חומרא except for תשובה (עשרת ימי תשובה)).
- B. If your choice will be to bake every week and divide it up to give to others or bake פחות משיעור חלה, or bake a large batch every four or five weeks:
1. ספר חלה כהלכתה סימן טו הערה י' בשם בעל שבת הלוי – better to bake a full batch, freeze the dough, and bake two loaves each week. This way, you can make a ברכה because it isn't considered לחלק כדי עיסה (against הגרשז"א), and you are fulfilling כבוד שבת by baking each Friday.
 2. ספר חלה כהלכתה שם suggested baking all at once and then freezing, taking the time to warm them up לכבוד שבת each week, but his rebbe רש"ז אולמן said that just warming them up is insufficient כבוד שבת.